

DE IN- EN UITVOER VAN RONDHOUT EN GEZAAGD HOUT IN 1988

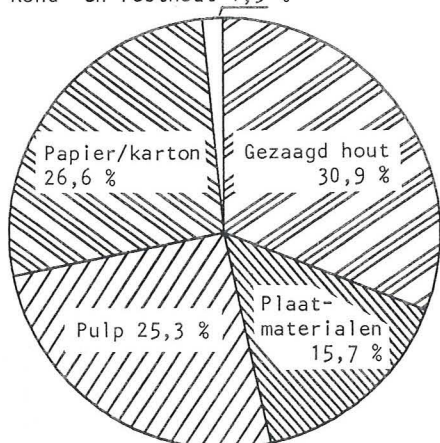
In Bos en Hout Bericht nr. 5 van 1988 spraken wij over een positieve ontwikkeling rond de in- en uitvoer van zaaghout en gezaagd hout. We concludeerden toen dat ondanks een aantal ongunstige factoren waaronder bezuinigingen op de overheidsuitgaven, de positieve ontwikkeling zich ook in 1988 zou kunnen voortzetten. De marktindicatoren stemden tot enig optimisme. Inmiddels zijn de handelscijfers van het CBS over 1988 beschikbaar gekomen en kan de balans worden opgemaakt.

Inleiding

Nederland is wat zijn houtvoorziening betreft sterk afhankelijk van het buitenland. Circa 92% van het totale Nederlandse verbruik moet jaarlijks worden ingevoerd. Door deze grote buitenlandse afhankelijkheid kunnen importgegevens onder bepaalde voorwaarden een indicatie geven voor de ontwikkeling van het houtverbruik. Hierbij moet wel worden bedacht dat bijvoorbeeld voorraadvorming bij handel en industrie dit beeld enigszins kunnen verstoren; met name bij het gezaagde tropische hardhout doet zich dit verschijnsel voor. Hoewel handelscijfers dus met enige voorzichtigheid moeten worden bekeken, geven ze wel een richting aan waarin het houtverbruik zich ontwikkelt. Sinds 1988 doen zich helaas enige problemen voor bij de wijze waarop de

Figuur 1. Nederland: Handelsdeficit 1988. Bijdrage per productgroep (totaal 12,3 miljoen m³ r.e.)

Rond- en resthout 1,5 %

handelscijfers door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) worden gepresenteerd. Vanaf 1 januari 1988 wordt door het CBS en alle Europese zusterorganisaties het zogenaamde „Geharmoniseerde Systeem“ gehanteerd. Dit nieuwe systeem is bedoeld om alle handelsgoederen op een uniforme wijze in te delen. De invoering, waarover later meer, heeft er echter toe geleid dat de handelscijfers van het CBS over 1988 niet zondermeer met die van de voorgaande jaren kunnen worden vergeleken. Toch hebben wij getracht aansluiting te vinden bij de handelscijfers van de vorige jaren.

Hout en houtprodukten

Nederland importeert jaarlijks een geweldige hoeveelheid hout; hout in zeer uiteenlopende vormen, van zaagstammen tot eindprodukten zoals deuren of schrijfpapier. Om de verschillende houtprodukten bij elkaar te kunnen optellen is een gemeenschappelijke noemer nodig: de rondhoutequivalent (m³ r.e.). Deze noemer geeft aan hoeveel m³ rondhout, stammen dus, nodig zijn om hieruit één m³/ton houtprodukt te fabriceren. Door de in- en uitvoerhoeveelheden van alle houtprodukten om te rekenen en uit te drukken in m³ r.e. kunnen de in- en uitvoerstromen in totaliteit worden berekend. Het resultaat van deze sommatie is in tabel 1 weergegeven. In deze berekening is papier en karton, vervaardigd uit oudpapier/-karton, buiten beschouwing gelaten. De tabel laat zien dat zowel de in- als de uitvoer nog nooit eerder zo'n omvang hebben gekend. Na de scherpe daling in het begin van de tachtiger jaren hebben de buitenlandse handelstromen in 1988 een absoluut hoogtepunt bereikt.

Maar liefst bijna 17 miljoen m³ r.e. aan hout en houtprodukten werden het afgelopen jaar ingevoerd. Daar tegenover stond een uitvoerstroom van ruim 4 miljoen m³ r.e. Het handeldeficit bereikte daarmee een omvang van meer dan 12 miljoen m³ r.e. Kijken we naar de bijdrage die de verschillende productgroepen aan dit deficit leveren dan staat het gezaagde hout met 30% op de eerste plaats op korte afstand gevolgd door papier/karton en pulp met respectievelijk 27% en 25% (figuur 1).

De laatste twee productgroepen, papier/karton en pulp, zullen hier niet verder worden toegelicht.

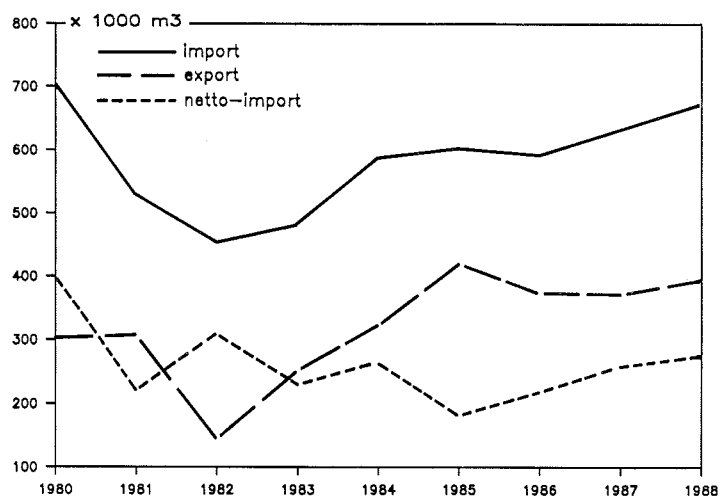
Rondhout

De invoer van rondhout is het afgelopen jaar, evenals in 1987, verder gestegen (figuur 2). Onder rondhout wordt verstaan:

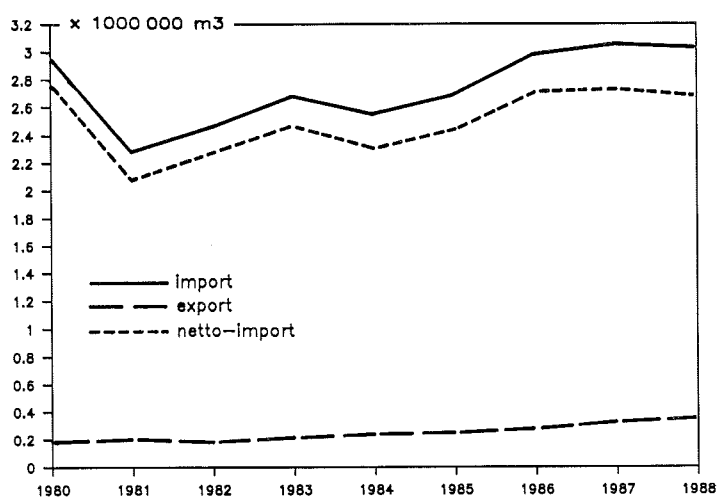
- Zaag- en fineerhout, stammen die dus tot gezaagd hout of fineer worden verwerkt.
- Vezelhout, dit is hout dat wordt gebruikt bij de productie van pulp, spaan- en vezelplaten.
- Paalhout.
- Brandhout.

De stijging van de invoer deed zich voor bij alle drie de houtsoortcategorieën: naaldhout, niet-tropisch loofhout en tropisch loofhout. Opvallend blijft de zeer hoge export van rondhout. Bij het berekenen van de in- en uitvoerstromen is overigens wat het naaldhout betreft een correctie op de officiële CBS-cijfers toegepast. Bij het analyseren van de CBS-cijfers is gebleken dat de uitvoer van naaldhout in 1988 zeer sterk zou zijn gestegen, van 321.000 m³ in 1987 tot 441.000 m³ in 1988. Een stijging met maar liefst 38%! Deze plotselinge stijging bleek niet overeen te stemmen met berichten uit de markt. Uit nader onderzoek is inmiddels gebleken dat bij de douane-aangifte van pulphout de eenheden stères en m³ door elkaar zijn gehaald. Aangezien 1 stère gelijk is aan circa 0,67 m³ en Nederland relatief veel vezelhout uitvoert, dat in de regel in stères wordt uitgedrukt, liggen de CBS-cijfers hier veel te hoog. Omdat dit probleem niet op korte termijn is op te lossen zijn ten behoeve van deze studie de in- en uitvoergegevens voor naaldhout herberekend, waarbij gebruik gemaakt is van de cijfers over 1987. Deze verwarring is overigens het gevolg van de eerder genoemde invoering van het nieuwe statistische systeem. Verder is het ook niet meer mogelijk om meer in detail aan te geven uit welke sortimenten deze in- en uitvoerstromen hebben bestaan. Uitsplit-

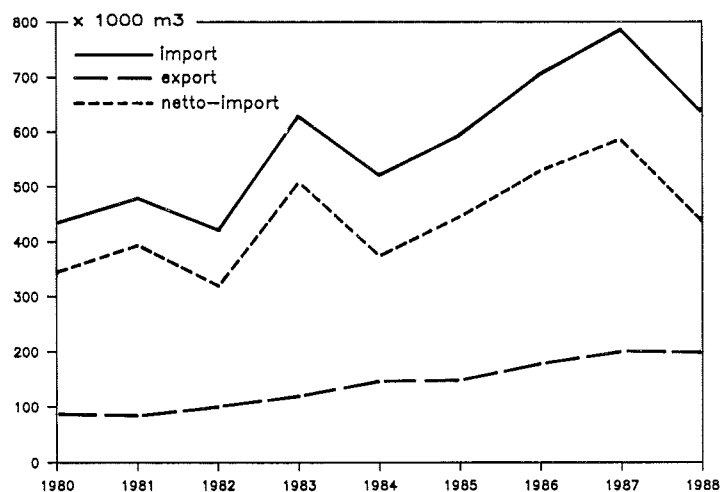
B O S E N H O U T B E R I C H T E N

Figuur 2. Nederland: In- en uitvoer van rondhout 1980-1988

Figuur 3. Nederland: In- en uitvoer van gezaagd hout, 1980-1988

Figuur 4. Nederland: In- en uitvoer van gezaagd tropisch loofhout, 1980-1988

sing naar vezel-, paal- en zaaghout is dus niet meer mogelijk! Worden echter de verhoudingen, waarin de verschillende sortimenten in 1987 zijn ingevoerd, betrokken op de handelscijfers voor 1988 dan ontstaat het volgende beeld. De invoer van rondhout bestond voor

18% uit tropisch hout, voornamelijk Azobé zaagstammen, 23% uit niet-tropisch loofhout, hoofdzakelijk bestaande uit zaag- en finerstammen van populieren en in mindere mate eiken en beuken, en bijna 60% uit naaldhout. Deze laatste categorie is opgebouwd uit

een mengsel van sortimenten. Circa 20% zaaghout, ruim 30% vezelhout, 45% palen en 5% overige.

De uitvoer bestond voor meer dan 80% uit naaldhout waarvan circa tweederde als vezelhout naar de Belgische en West-Duitse spaanplaatindustrie ging.

Gezaagd hout

In vergelijking met 1987 is de invoer van gezaagd hout, bij een stijgende export, licht gedaald (figuur 3). De netto-invoer is daarmee in 1988 uitgekomen op 2,7 miljoen m³ gezaagd hout. Verondersteld mag worden dat het verbruik ongeveer gelijk is geweest aan dit volume. Het bestond voor 79% uit naaldhout. Deze houtsoortcategorie is daarmee dus verreweg het belangrijkste, op grote afstand gevolgd door tropisch loofhout (16%) en niet-tropisch loofhout (5%). Een vergelijking met de voorgaande jaren laat zien dat de netto-invoer iets is gedaald. Hiermee is voorlopig een einde gekomen aan de stijgende lijn van de invoer die zich sinds 1984 voordeed. Omdat het slechts om een zeer lichte daling gaat kan niet worden gezegd of dit het begin van een structurele daling is of dat door de grote invoer in de vorige jaren in 1988 de voorraden zijn aangesproken en daarmee de invoer op een lager niveau is uitgekomen. Met name bij het tropische hardhout heeft dit verschijnsel zich zichtbaar voorgedaan. De invoer van deze houtsoortcategorie daalde zeer scherp (figuur 4); ten opzichte van 1987 met maar liefst 25%. Deze daling is volledig toe te schrijven aan de gedaalde invoer van meranti (figuur 5). Deze houtsoort maakt ruim 60% uit van het totale invoervolume van het gezaagd tropisch hardhout. Over de oorzaken wordt op dit moment druk gespeculeerd; een daarvan is ongetwijfeld gelegen in het cyclische karakter waarmee meranti wordt ingevoerd. Na de topjaren 1986 en 1987 waarbij grote

Tabel 1. Nederland: In- en uitvoer van hout- en houtproducten (x 1.000 m³ r.e.) excl. papier/karton uit oud papier/oud karton, 1980-1988

Jaar	Import	Export	Netto-import
1980	14451	2775	11676
1981	12732	2667	10065
1982	11988	2513	9475
1983	13318	2700	10618
1984	13952	3092	10860
1985	13661	3293	10368
1986	15644	3662	11982
1987	16025	4115	11910
1988	16927	4623	12304

B O S E N H O U T B E R I C H T E N

voorraden werden aangelegd, volgde in 1988 een periode waarbij de voorraden werden afgebouwd. Daar doorheen speelden ook problemen bij de aanvoer. Schaarste, ondermeer veroorzaakt door moesonregens en een verhoogde vraag naar hout in ondermeer Aziatische landen hebben de invoer sterk doen dalen. Mits geen verdere verstoringen optreden zal de invoer in 1989 weer kunnen stijgen. In hoeverre recente milieu-acties tegen het gebruik van tropisch hardhout effect op het verbruik zullen sorteren moet worden afgewacht. De eerste tastbare gevolgen zullen in de komende maanden zichtbaar worden. Er verstrijken immers enige maanden tussen het moment dat een gebouw wordt ontworpen en het moment waarop de bouwmaterialen worden besteld. Wat dat betreft wordt het dus een spannende tijd. Op dit moment is nauwelijks aan te geven welke verschuivingen zullen optreden, waar eventuele alternatieven voor tropisch hardhout vandaan moeten komen en hoe de consument zal reageren. Wij zullen de ontwikkelingen op de voet blijven volgen.

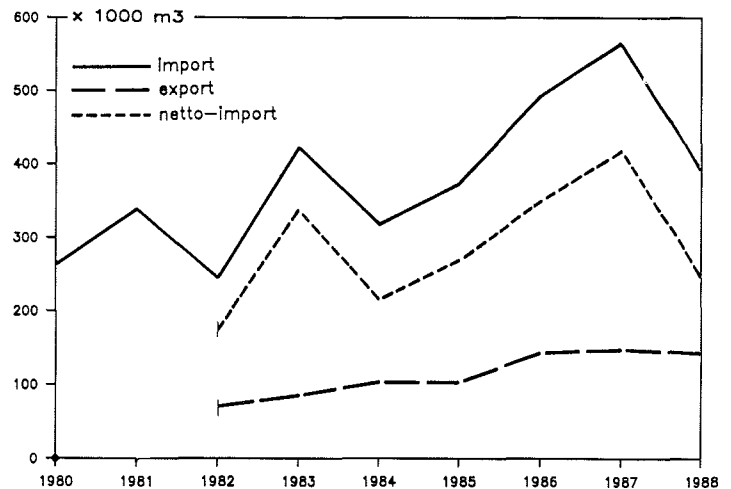
De invoer van niet-tropisch loofhout, waaronder eiken, beuken, populieren, etcetera, is gelijk gebleven aan het voorgaande jaar (figuur 6). De uitvoer daarentegen steeg met circa 10.000 m³ waardoor de netto-invoer lager uitkwam dan de voorgaande jaren, voornamelijk van eiken en beuken.

In volume gemeten is het gezaagde naaldhout de belangrijkste categorie. Hier deed zich in 1988 bij de invoer een relatief grote stijging voor. In 1988 werd ten opzichte van het voorgaande jaar 6% of 130.000 m³ meer ingevoerd (figuur 7). Naast deze invoer steeg de export met maar liefst 18% tot 104.000 m³. De netto-invoer is daarmee sinds 1980 op een absoluut hoogtepunt van ruim 2,1 miljoen m³ gekomen. Voor het eerst zijn nu ook gegevens beschikbaar over de soortensamenstelling. Hoewel zich in het begin enige problemen hebben voorgedaan bij de soortenindeling blijkt uit de CBS-cijfers dat de invoer hoofdzakelijk uit vuren heeft bestaan, circa 89%. Grenen nam slechts 3% voor zijn rekening. Daarmee is dus weer eens bevestigd dat Nederland een uitgesproken „vurenland“ is.

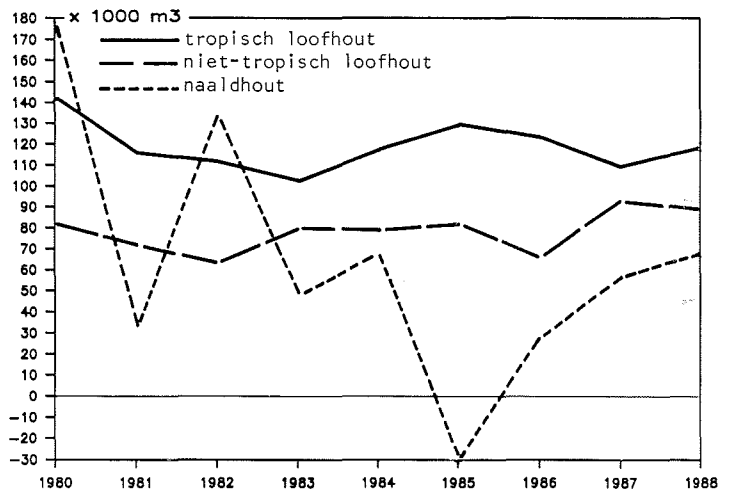
Verder bewerkt hout

De invoer van verder bewerkt hout, zoals geschuurd en geprofileerd hout, is in 1988 gelijk gebleven aan het importvolume van 1977. Er deed zich wel een lichte verschuiving in de houtsoortensamenstelling voor ten gunste van het loofhout. In hoeverre het hier om tropisch dan wel

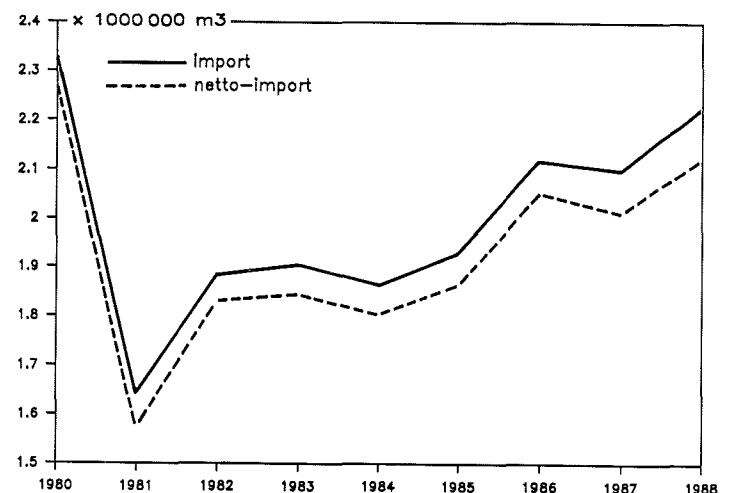
Figuur 5. Nederland: In- en uitvoer van gezaagd meranti, 1980-1988

Figuur 6. Nederland: Netto-invoer van rondhout, onderverdeeld naar tropisch loofhout, niet-tropisch loofhout en naaldhout, 1980-1988

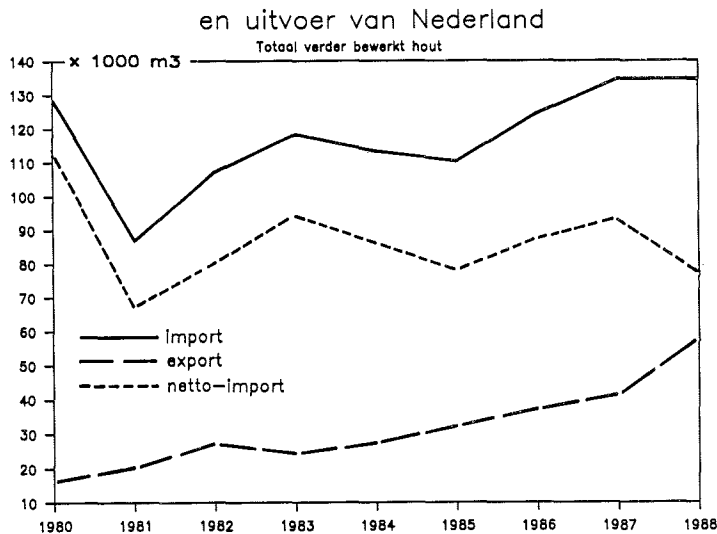
Figuur 7. Nederland: In- en uitvoer voor gezaagd naaldhout, 1980-1988

niet-tropisch loofhout handelde kan niet uit de gegevens worden afgeleid. Als gevolg van een toegenomen export is de netto-invoer gedaald (figuur 8).

Het geharmoniseerde systeem

In 1950 werd in Brussel besloten de zogenaamde IDR-Nomenclatuur voor het inter-

Figuur 8. Nederland: In- en uitvoer van verder bewerkt gezaagd hout, 1980-1988.

nationale goederentransport en de douanetarieven in te voeren. Hoewel toen nog de hoop bestond dat dit systeem wereldwijd zou worden gebruikt bleek dit een illusie. Grote handelspartners zoals de Verenigde Staten en Canada hielden hun eigen systeem erop na. Achtentwintig jaar na de totstandkoming van de IDRN is op 1 januari 1988 een gewijzigde versie van de IDRN, het zogenaamde Geharmoniseerde Systeem, van kracht geworden. De eerste voorbereidingen daartoe werden al in 1970 getroffen. De ontwikkeling van dit nieuwe systeem heeft zoveel tijd gekost omdat een groot aantal internationale organisaties eraan hebben meegewerkt. Het Geharmoniseerde Systeem heeft tot voordeel dat nu een internationaal uniform systeem beschikbaar is voor:

- het indelen van goederen in douanetarieven,
- het beschrijven, coderen en indelen van goederen voor handelsdoeleinden,
- het vergelijken van handelsstatistieken van verschillende landen.

Dit laatste is met name van belang als ontwikkelingen op de internationale en nationale houtmarkten gevolgd worden. Het onder punt c genoemde voordeel blijkt in vergelijking met de indeling die vóór 1988 werd gehanteerd op een aantal punten duidelijk niet op te gaan. Bij de beschrijving van de rondhout in- en uitvoer hebben we daar al op gewezen. Het samenvoegen van compleet verschillende houtsoorten en sortimenten tot één nieuwe in- en uitvoerpost heeft ertoe geleid dat in het nieuwe systeem bijvoorbeeld vezelhout met een waarde van circa f 50,- per m³ in dezelfde post wordt opgenomen als zaag- en fineerhout met

een waarde van f 300,- tot f 500,-. Het inzicht in de Nederlandse rondhoutstroom is daarmee aanzienlijk verslechterd. Om aan dit probleem het hoofd te kunnen bieden is door de Stichting Bos en Hout het Bedrijfs Informatie Systeem (BIS) geïntroduceerd. Dit systeem heeft tot doel om middels een schriftelijke enquête onder Nederlandse rondhoutverwerkende bedrijven inzicht te krijgen in het verbruik en de herkomst van dit hout per soort en sortiment. Worden vervolgens de resultaten van het BIS en de statistiek voor de buitenlandse handel met elkaar vergeleken dan moet het mogelijk zijn de ontstane lacune op te vullen. Daarbij zal veel afhangen van de medewerking van de individuele bedrijven. In de toekomst zal overigens een steeds zwaarder beroep op het bedrijfsleven worden gedaan voor het verstrekken van gegevens. Door de invoering van geautomatiseerde systemen zoals SAGITTA, waarbij de invoeraangiften via terminals kunnen worden afgehandeld, hoopt men overigens deze belasting weer enigszins te reduceren. Naast de gesignaleerde vervlakking die bij de invoering van het Geharmoniseerde Systeem is opgetreden staat een volgend probleem al voor de deur: de opening van de interne grenzen van de Europese Gemeenschap in 1992.

Europa 1992

Een van de meest opvallende veranderingen, die in het kader van „Europa 1992” zullen plaatsvinden, is het wegvallen van de interne grenzen van de Europese Gemeenschap. Naast vele juridische, sociale en economische conse-

quenties zal het verdwijnen van de binnengrenzen ook gevolgen hebben voor de handelsstatistieken. Het is de bedoeling dat vanaf 1 januari 1993 de aangifte van goederen aan de binnengrenzen van de EG zal komen te vervallen. Dit betekent echter ook dat informatie over de interne handelsstromen zal verdwijnen. Zeker voor een land als Nederland, dat sterk afhankelijk is van goederenstromen die via Nederland naar de interne markt worden vervoerd, kan dit vervelende gevolgen hebben. Ook wat het hout betreft zullen nationale houtmarktstudies aanzienlijk worden bemoeilijkt. Zonder maatregelen zullen de in- en uitvoerstatistieken nog uitsluitend betrekking hebben op de totale Europese markt. Het zal de inzichtelijkheid niet ten goede komen. Grote multinationale ondernemingen zijn al begonnen om zich tegen deze toekomstige lacune in te dekken door marktonderzoekbureau's in te schakelen. Kleinere bedrijven, waartoe de meeste houthandelaren en houtverwerkende bedrijven behoren, hebben deze mogelijkheid in de regel niet. Het is te hopen dat politici en ambtenaren, die de eenwording van de Europese markt voorbereiden, zich van deze gevolgen bewust zijn. Vanuit de nationale bureau's voor de statistiek komen overigens nu wel de eerste bezorgde geluiden. Bij het Europese Parlement is inmiddels een voorstel ingediend om op een alternatieve wijze toch informatie over de interne handelsstromen te verzamelen. Deze registratie zou kunnen worden gekoppeld aan de BTW-registratie. In de loop van deze zomer hoopt men hierover meer duidelijkheid te geven. Hopelijk wordt de houtbranche wel op tijd bij het opstellen van eventuele wijzigingsvoorstellen betrokken zodat problemen, zoals bij de invoering van het Geharmoniseerde Systeem zich hebben voorgedaan, in de toekomst kunnen worden voorkomen.

Ir. L. J. M. Dielen

Stichting
Bos en Hout
Bosrandweg 5,
postbus 253
6700 AG Wageningen
Tel. 08370-10121

SBH